

Kā Jūs domājat par kādu latviešu komponistu šodien runāsim?

«Baltajā ainavā» klavierēm
[..]autors tik ilgstoši un meditatīvi
kavējas atsevišķu visai
vienkāršu skaņu' un akordu
attiecību apspēlē, ka pat mazākā
intonatīvi harmoniskā vai
strukturālā izmaiņa šai sakarā
iegūst
zināmu dramaturģisku jēgu.

(Arnolds Klotiņš, «Jaunumi un rezumējumi». *Literatūra un Māksla*. 1980, 5. decembris)

«Vasaras vakara mūzika» (2009)

Marcel Worms

[Vasaras vakara muzika \(Music for a Summer Evening\) - YouTube](#)

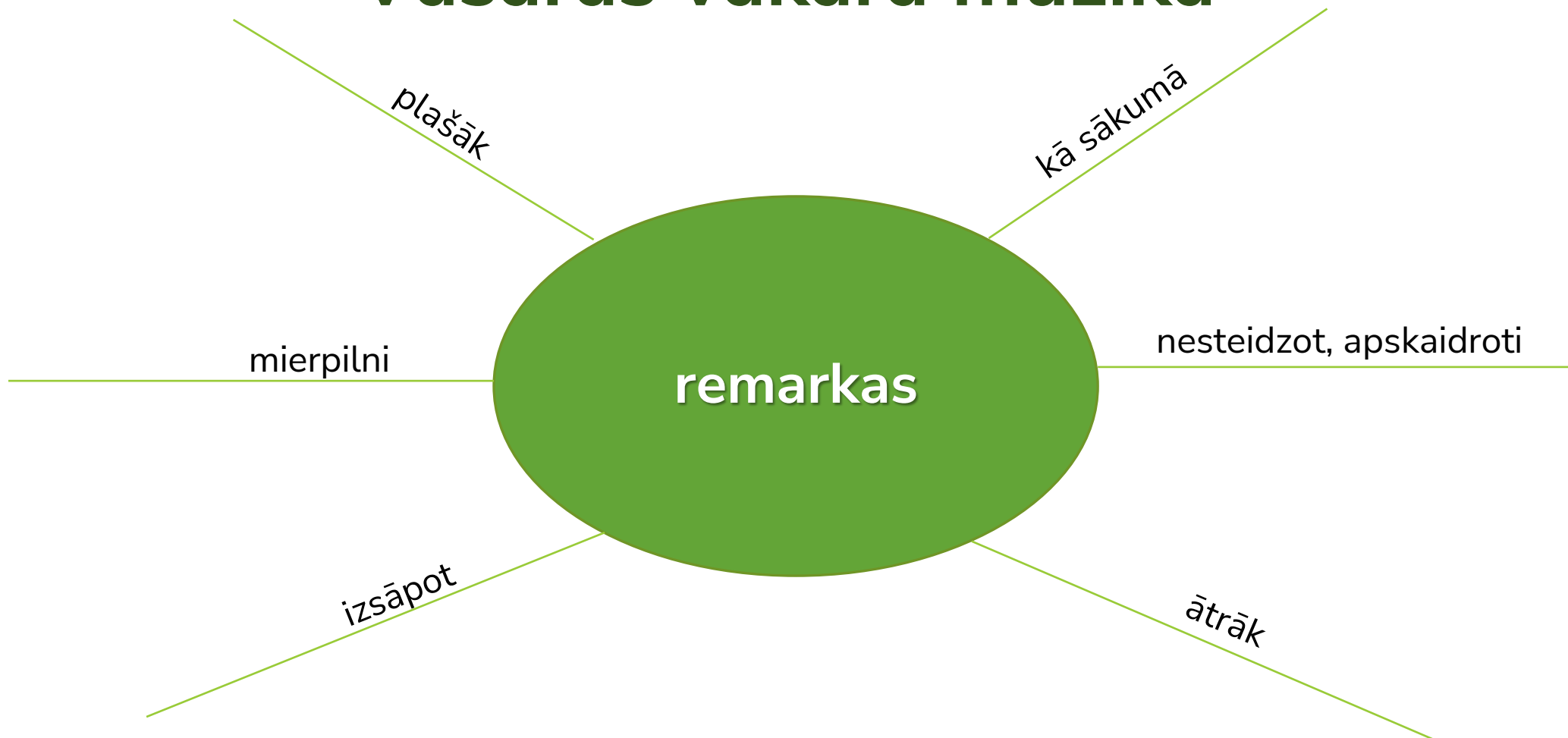

Padomā!

Šis ir skaņdarbs, kur nosaukumā pieminēts gan gadalaiks, gan diennakts laiks. Kā Jums šķiet, kāds gadalaiks un diennakts laiks tas varētu būt? Kāpēc tā domājat?

"Vasaras vakara mūzika"

Marcel Worms

[Vasaras vakara muzika \(Music for a Summer Evening\) - YouTube](#)

Uzdevums! Ierakstiet notīs atbilstošu remarku!

Pēteris Vaska

Klaviermūzika

Pēteris Vasks ir viens no pasaulē pazīstamākajiem Latvijas komponistiem.

Radošā mūža gaitā **no avangardiski noskaņota jaunā un niknā autora, kurš runā modernisma mūzikas valodā, viņš pārtapis par labā un ļaunā mūžīgās divspēles vērienīgu zīmētāju** ar tā dēvētās **jaunās vienkāršības** principiem atbilstošu un vispārsaprotamu skanisko izteiksmi.

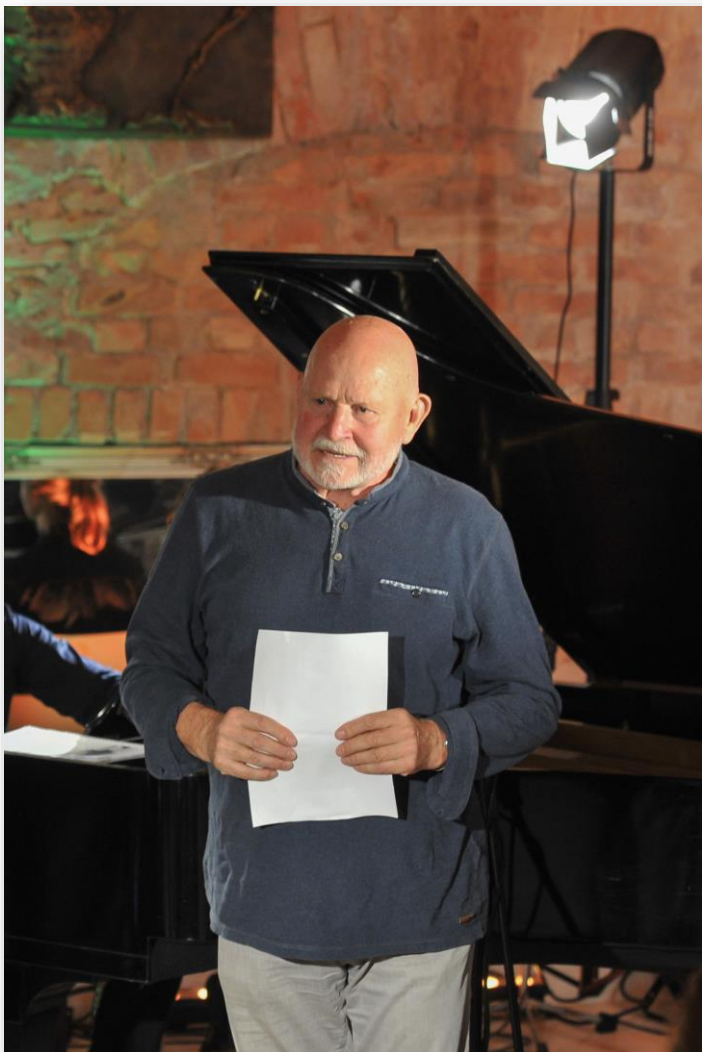

DZĪVES GĀJUMS

Pēteris Vasks dzimis 1946. gada 16. aprīlī baptistu draudzes mācītāja ģimenē Aizputē.

Mūziku mācījies:

- ❖ Aizputes mūzikas skolā pie Kriša Jankovska (vijolspēle, 1954–1959),
- ❖ Emīla Dārziņa mūzikas vidusskolā pie Eduarda Jākobsona, Vaivas Ozolas, Henrija Sokolova (kontrabasa spēle, 1959–1964),
- ❖ Tēva mācītāja darbības dēļ sākotnēji nav uzņemts Latvijas Valsts konservatorijā.
- ❖ Viļņas konservatorijā ieguva diplomu kontrabasa spēlē pie Vītauta Sereikas (1964–1970),
- ❖ Jāzepa Vītola Latvijas Mūzikas akadēmijā apguvis kompozīciju pie Valentīna Utkina (absolvējis 1978. gadā).

Pēc tam, kad iestājos Rīgas konservatorijā, mācījos pie prof. Arvīda Žilinska – pazīstams komponists, tad arī sāku tā vairāk klavieres spēlēt. Paralēli mani arī ieinteresēja, kas notiek klavierēs iekšā, ar stīgām: gan klājot uz stīgām dažādas lietas, gan ieliekot starp tām papildķermeņus, varu iegūt visādus glisando. Tai laikā man bija pārlicība, ka nākotnē klavieres izmantošu mazliet daudzveidīgāk nekā tikai melnbaltos taustiņus

/P.Vasks/

DZĪVES GĀJUMS

- ❖ No 1978. līdz 1989. gadam **strādājis par pedagogu mūzikas skolās** Jelgavā, Zvejniekiemā un Salacgrīvā.
- ❖ No 1989. līdz 2019. gadam bijis Emīla Dārziņa mūzikas vidusskolas **kompozīcijas pasniedzējs**. Pētera Vaska audzēkņu vidū ir Ingmārs Zemzāris, Andris Dzenītis, Edgars Raginskis, Evija Skuķe, Platons Buravickis, Aleksandrs Avramecs.

Bijis mūziķis:

- Latvijas Nacionālās operas orķestrī (1963–1966),
- Latvijas filharmonijas kamerorķestrī (1969–1970),
- Lietuvas Nacionālajā simfoniskajā orķestrī (1966–1969),
- Latvijas Nacionālajā simfoniskajā orķestrī (1971–1974).

PĒTERA VASKA APBALVOJUMI

Komponistam piešķirta **Latvijas Lielā mūzikas balva:**

- 1993 (par kora balādi “Litene”),
- 1997 (par vijolkoncertu “Tālā gaisma”),
- 2000 (par Otro simfoniju),
- 2020 (par Sesto stīgu kvartetu).

Viņš ir Triju Zvaigžņu ordeņa komandieris (2001) un Ministru kabineta balvas laureāts (2016).

- 1994. gadā Vasku ievēlēja par Latvijas Zinātņu akadēmijas goda locekli.
- 2001. gadā Vasku ievēlēja par Zviedrijas Karaliskās Mūzikas akadēmijas goda locekli.
- 1996. gadā Par nozīmīgu devumu kultūras attīstībā Pēterim Vaskam piešķīra Vīnes universitātes Herdera balvu un Baltijas Asamblejas balvu.
- 2019. gadā Latvijas prezidents piešķīra Vaskam Cildinājuma rakstu.

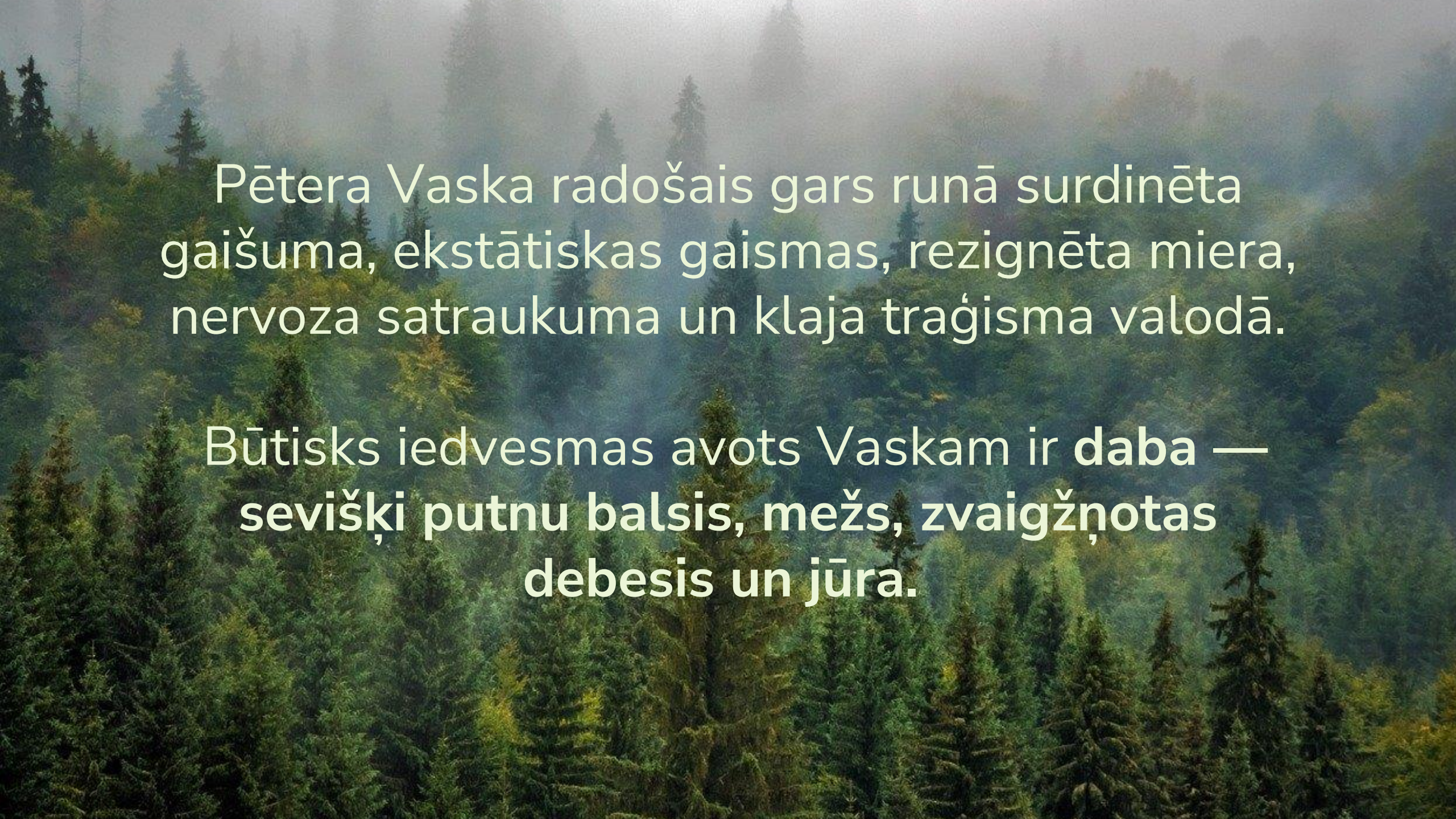
Vasks mūzikā vēsta par pamatlietām —

tā ir gaismas cīņa ar tumsu, dabas atspulgi skaņumākslā, komponista apbrīnoto putnu dziesmu atbalsis, katarses brīži, mūsu tautas un visas cilvēces likteņi ar zīmogu pagātnē, haosu tagadnē un cerību nākotnē.

Pētera Vaska mūzikas neatņemama sastāvdaļa ir **latviešu tautasmūzikai raksturīgi motīvi un tēmas — tie nav citāti, bet gan kādos gēnu avotos rastas skaņu kombinācijas**, kas latviešu tautas mūzikas zinātājam uzreiz rada piederības sajūtu.

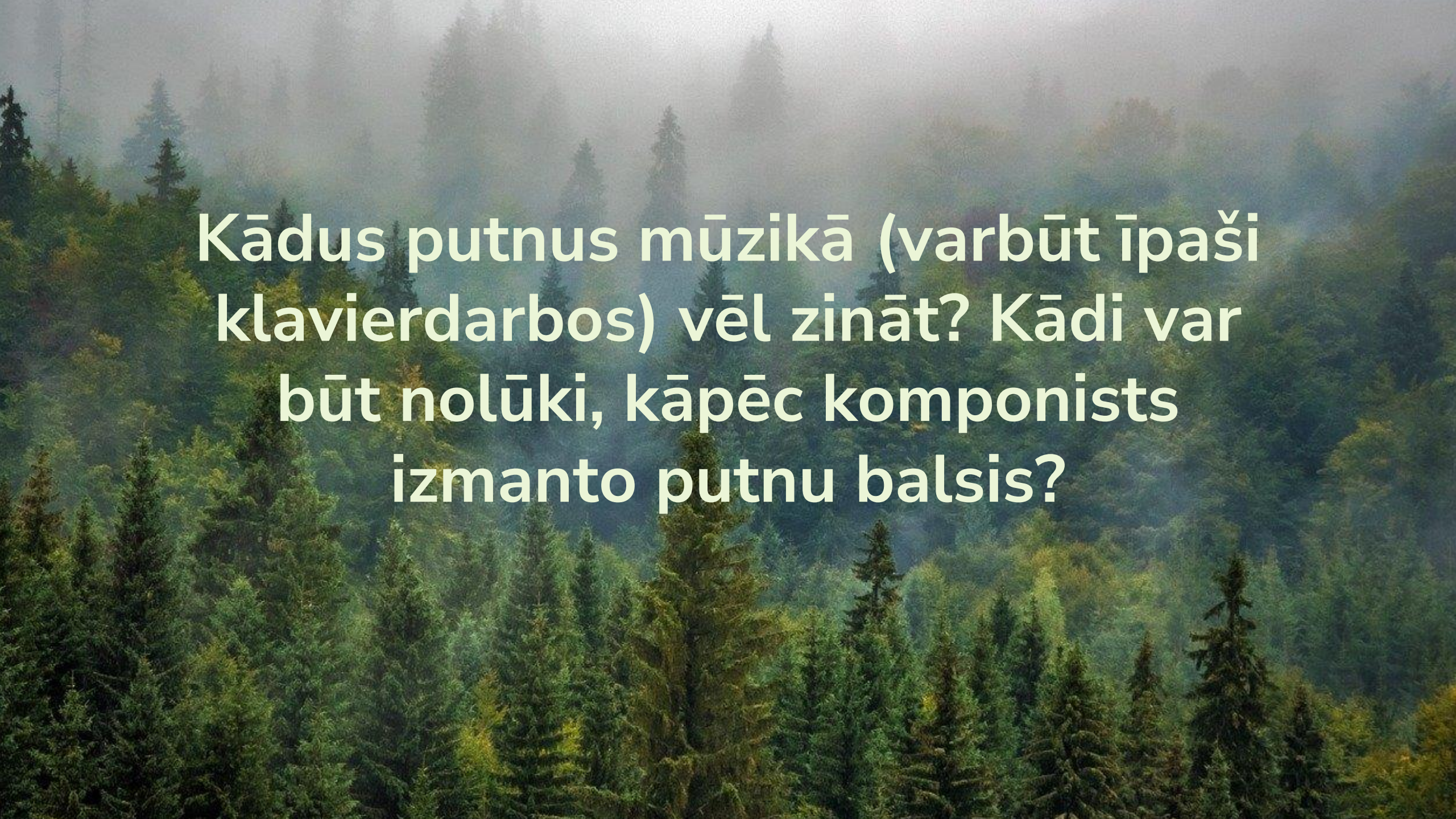

„Jā, es sludinu, tāpat kā sludināja mans tēvs. Tikai es to daru skaņu valodā, un mana ievirze nav garīga rakstura, kā tēvam.” – Sludināt var vispārīgas, mūžīgas vērtības. Sludināt var arī konkrētākā plāksnē, piemēram, iepazīstinot ārpasauli ar latviešu tautai nodarītajām pārestībām.

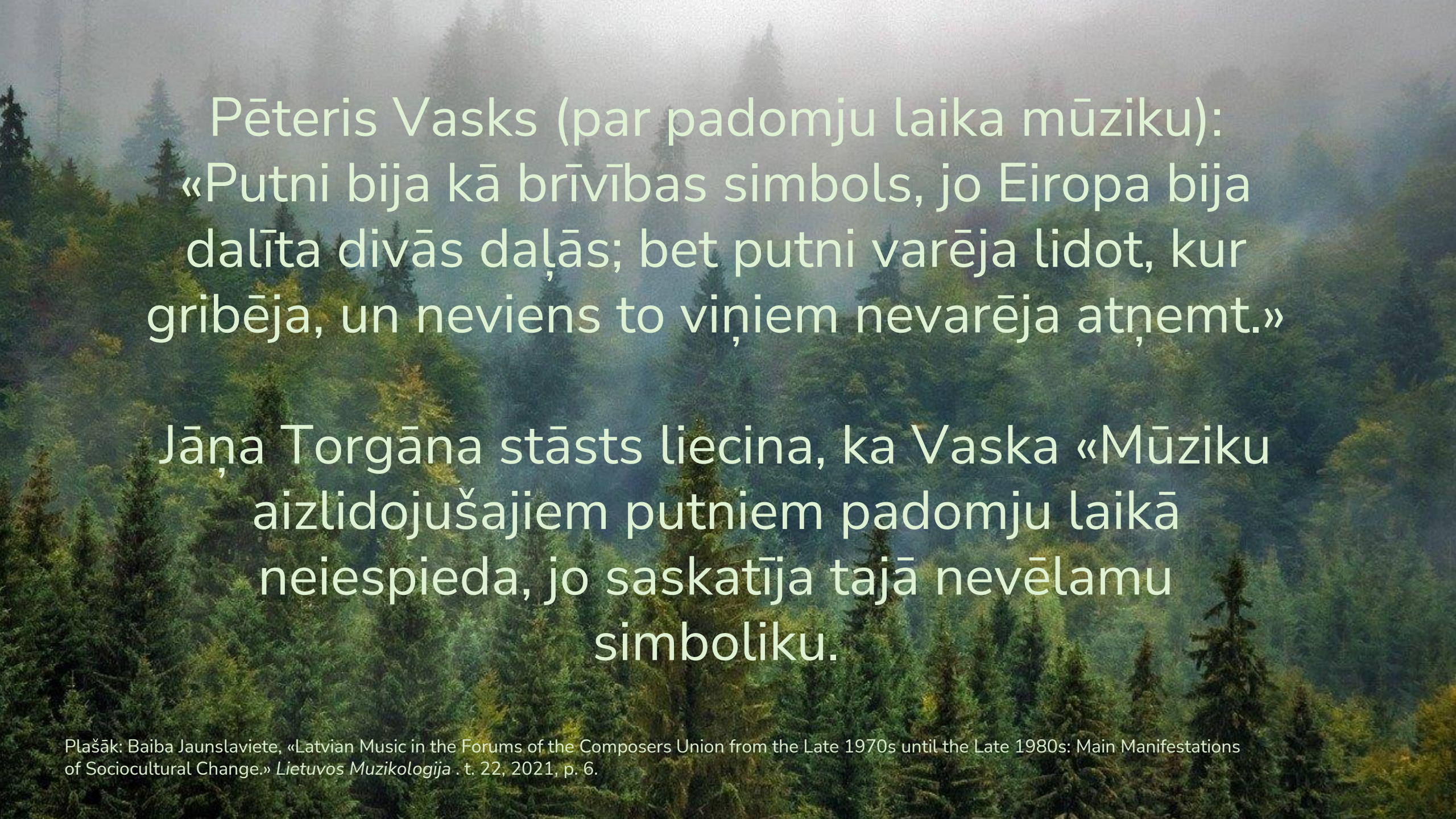

Pētera Vaska radošais gars runā surdinēta
gaišuma, ekstātiskas gaismas, rezignēta miera,
nervoza satraukuma un klaja traģisma valodā.

Būtisks iedvesmas avots Vaskam ir **daba** —
sevišķi putnu balsis, mežs, zvaigžņotas
debesis un jūra.

Kādus putnus mūzikā (varbūt īpaši klavierdarbos) vēl zināt? Kādi var būt nolūki, kāpēc komponists izmanto putnu balsis?

Pēteris Vasks (par padomju laika mūziku):
«Putni bija kā brīvības simbols, jo Eiropa bija
dalīta divās daļās; bet putni varēja lidot, kur
gribēja, un neviens to viņiem nevarēja atņemt.»

Jāņa Torgāna stāsts liecina, ka Vaska «Mūziku
aizlidojušajiem putniem padomju laikā
neiespieda, jo saskatīja tajā nevēlamu
simboliku.

Pēteris Vasks ir vienīgais Latvijas komponists, ar kuru līgumu par darbu regulāru izdošanu noslēgusi mūzikas izdevniecība ***Schott Musik International.***

Pētera Vaska mūzika izmantota kino filmām:

- ❖ Gunārs Cilinskis "Vilkaču mantiniece",
- ❖ Ināra Kolmane "Bille",
- ❖ Dzintra Geka "Dieva putniņi" (balva "Lielais Kristaps" par labāko kino mūziku),
- ❖ Dzintra Geka "Katra diena simtgadē. Gadalaiki",
- ❖ Ansis Bērziņš "Sprīdītis", "Skudriņa Tipa", "Abi gali balti",
- ❖ Pēteris Krilovs "Sižeta pagrieziena".

Filma "Bille" - kinoteātros visā Latvijā no 20. aprīļa! - YouTube

“Musica Serena. Komponists Pēteris Vasks” jaunākā dokumentālā filma par Pēteri Vasku.

“Būt komponistam – tā ir dalīšanās priekā un mīlestībā par harmonijas iespējamību vismaz mūzikā”, saka Pēteris Vasks, kurš 2016. gadā svin 70 gadu jubileju. Viņš dzīvo divas paralēlas dzīves: vienu – ar mūziku, kas dzimst viņa galvā, un otru – ikdienišķo, kā ikviens no mums. Filmēšanas grupa ielūkojas komponista dzīvē no skaņdarba tapšanas līdz tā pirmatskaņojumam.

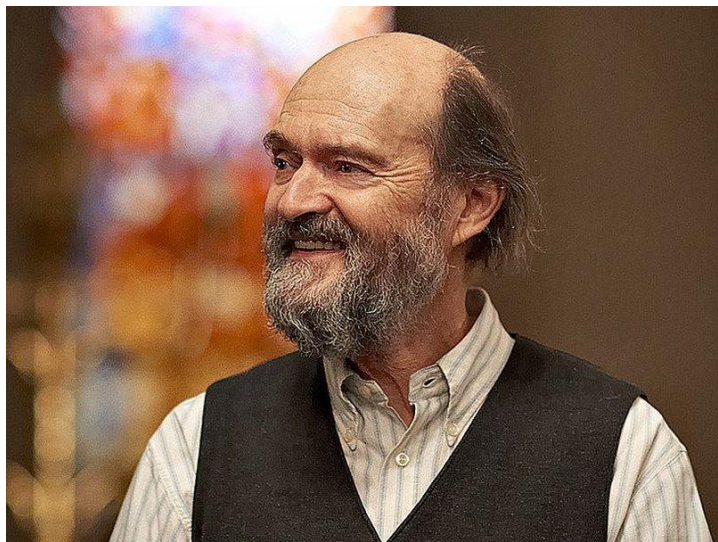

[TV PIRMIZRĀDE!](#) Dokumentāla filma «Musica Serena. Komponists Pēteris Vasks». | [By LTV.lv](#) | [Facebook](#)

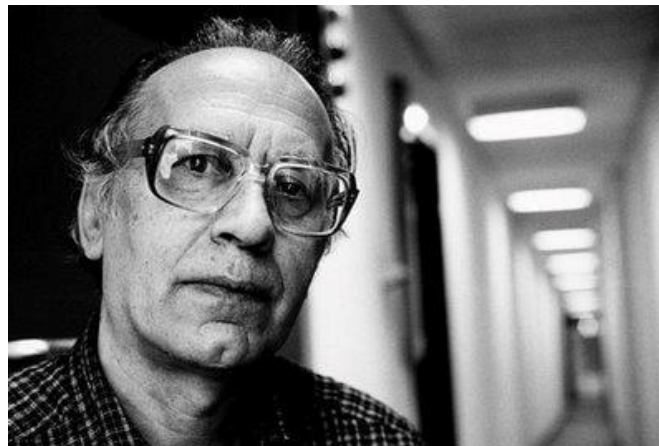
[Musica Serena. Komponists Pēteris Vasks / Ieraksts / REplay.lv \(Ism.lv\)](#)

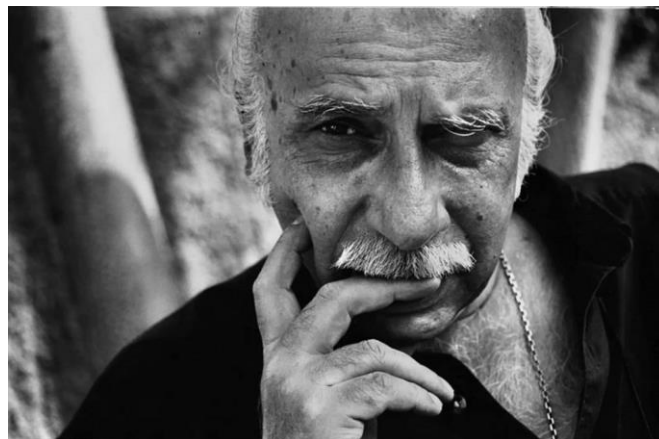
GARA RADINIEKI

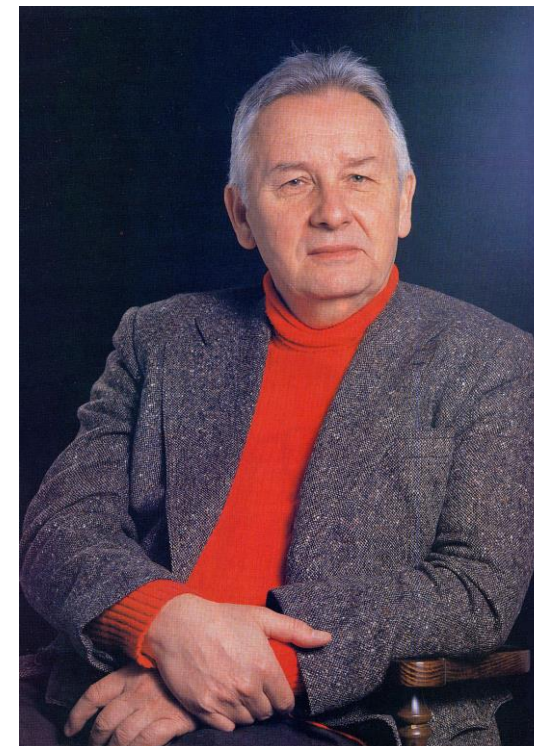
Arvo Perts (1935)

Valentīns Silvestrovs (1937)

Gija Kančeli (1935-2019)

Henriks Mikolajs Gureckis
(1933-2010)

2016. GADS – PĒTERA VASKA GADS

No personīgām
atmiņām 😊

GAISMAS ENĢEĻI

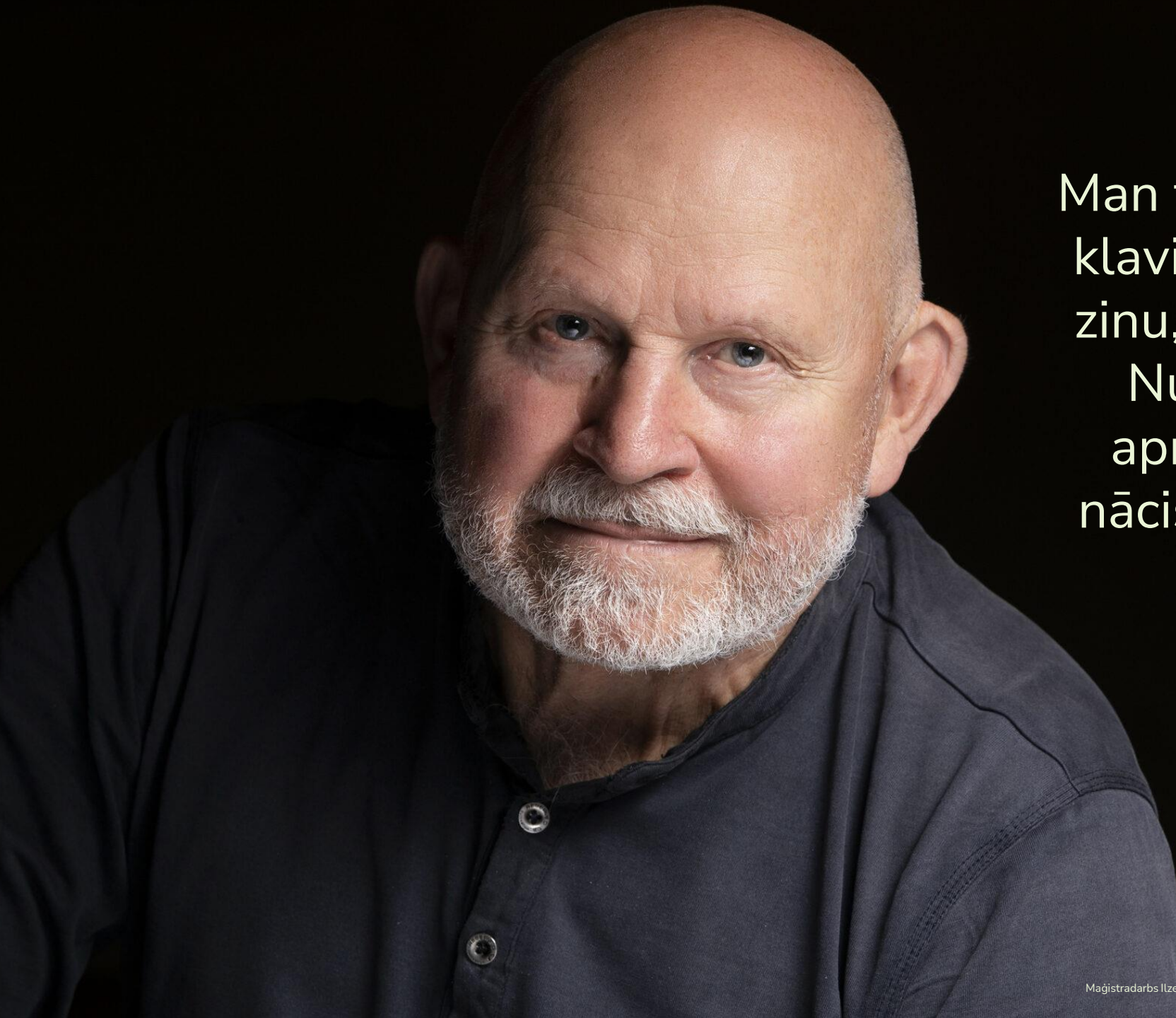
Iztēlē laisties uz neapdzīvotu salu. . . uz savu salu, par kuru neviens īsti nezina nekā. Caur sāpēm vest pie atvieglojuma, it kā piešķirot dzīvei spārnus. Izmeklēt vienu vienīgo Pētera Vaska skaņdarbu, ko līdzī sev var paņemt vienā laika telpā, ir neiespējami - tik daudz opusu ir sacerējis Pēteris Vasks.

"Sastrēgumstunda" - asa, trokšņiem bagāta, gaužām depresīva, bet, ak vai, cik pievilcīga, bagāta ir orķestra krāsa! Pirmo takšu vilinošā *pianissimo* patīkami sapurināta, brīžiem varbūt pat dzeloša "Grāmata" čellam. Vai varbūt avangards! Stingrā Valentīna Utkina klases vadībā sacerēts "Mazs koncerts balsīm, diriģentam un komponistam".

Izvēlēties vienu skaņdarbu, kas pāri visiem, uzdrīkstēšos gan. Man tā ir "Musica dolorosa" - dziļa, klusa, godīga, bez kuras ne tikai savu, bet arī vispār pasauli iztēloties nevaru. Pētera Vaska mūzika manī vienmēr raisa līdz pārdzīvojumu, kuru bieži vien ir grūti izskaidrot: it kā viss ir tik vienkārši un pazīstami, nesamocīti un nesamāksloti, bet tas viss ir, protams, nosacīti. Dzīvajā izpildījumā "Musica dolorosa" jebkādā koncertzālē, jebkādā interpretācijā un pat jebkādas programmas kārtībā uz mani atstāj sāpju, zaudējuma un labsirdības sajūtu. Bēdas, kuru jūt ikviens, atlaižot savus mīļos, bet tieši mīlestības saikne ir nemirstīga. Sajust tuva cilvēka klātbūtni sagādā tik daudz nemiera, bet mūzikā tas ir tik neapgrūtināti un brīvi. Jūtos pagalam neveikli, bet man tas jāatzīst.

Atmiņas ainu atšķetinot, pirmā iepazīšanās ar Pēteri Vasku man bija jauno komponistu festivālā Rīgā. Pagriezusi galvu, ieraugu tumši sarkanu kreklu. Pa durvīm ienāk stalts vīrietis, kurš apžilbina ar savu gaišo un pozitīvo enerģiju. Pēc dažiem mēnešiem Siguldas meistarkursos notika brīnišķīga saruna ar jubilāru. Tā Pēteris Vasks kļuva man par vienu no tuvākajiem komponistiem, kura mūziku klausos ar patiesāko interesi un lielāko piesaisti.

Man tā godīgi jāsaka – ne es klavieres pats protu, ne īsti zinu, kā jāraksta klavierēm.

Nu, kā māku tā rakstu: apmēram šitā. Es vairāk nācis no stīgu instrumentu pasaule.

/P.Vasks/

Klaviermūzika

<u>Gads</u>	<u>Nosaukums</u>
2012	<u>“Latviešu deja”</u>
2009	<u>“Vasaras vakara mūzika” klavierēm</u>
2008	<u>“Zaļā ainava” klavierēm</u>
1995	<u>“Pavasara mūzika” quasi una sonata klavierēm</u>
1992	<u>“Izdegušās zemes ainavas” fantāzija klavierēm</u>
1981	<u>“Rudens mūzika” quasi una sonata klavierēm</u>
1980	<u>“Baltā ainava” klavierēm</u>
1980	<u>Kantāte klavesīnam</u>
1978	<u>“Eine kleine Nachtmusik” klavierēm</u>
1977	<u>In memoriam divām klavierēm</u>
1977	<u>Tokāta divām klavierēm</u>
1976	<u>Cikls klavierēm</u>
1974	<u>Mūzika divām klavierēm</u>

Ērģeļmūzika

Gads

2018

2006

2002

1991

1988

1984

1980

Nosaukums

Hymnus ērģelēm

Canto di forza ērģelēm

Viatore ērģelēm

Te Deum ērģelēm

Musica seria ērģelēm

Cantus ad pacem ērģelēm

“Baltā ainava” ērģelēm

Viņa klavieru faktūra nav klavieriska, nav ļoti daudzveidīga, bet tā ir oriģināla, tā ir Vaska faktūra (..) es teiktu, ka šī faktūra ir orķestrāla, tur nav nekādu briljanto pasāžu, kur pianists varētu parādīt savu tehniku, svarīgākas ir krāsas. Nav nekas un spožumu, virtuozi vērsts. Bieži drīzāk domāšana ir stīdzinieciska vai vokāla – tāds kā dziedājums parādās.

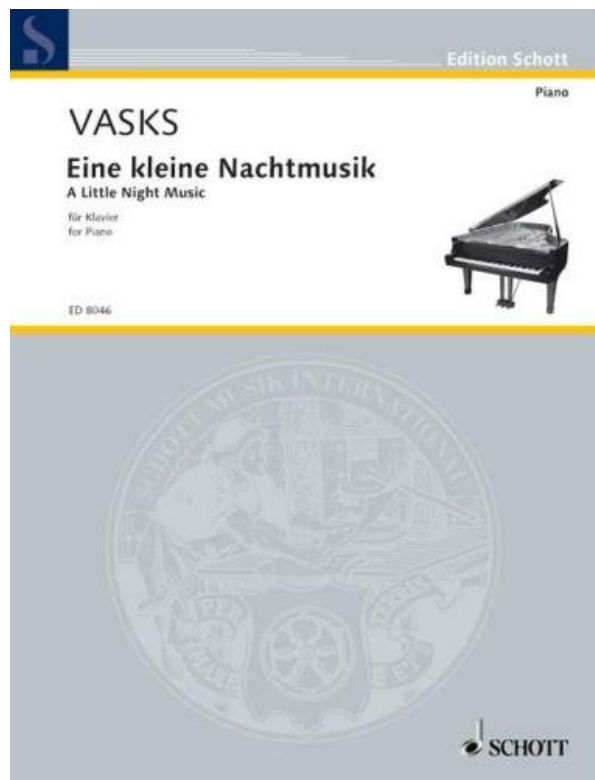
/ I.Zemzaris/

MAZĀ NAKTS MŪZIKA

Eine Kleine Nachtmusik (1976)

spilgts P.Vaska dramatiskā vēstījuma piemērs

Mocartam ir dievišķi skaists skaņdarbs "Eine kleine Nachtmusik". Un es gribēju dot mājienu; kas tas var būt, ka Mocarta laikā naktij ir tik jauka, prieka pilna gaiša mūzika? (..) Mocarts laikā bija pavisam cita pasaule, cita naktsmūzika nekā tagad, kad lielvalstis ir saražojušas tik daudz atomieroču, tajā laikā (20.gs. 70 gadi) sasprindzinājums bija sevišķi liels, varēja visu pasauli uzspridzināt, ja kaut kas būtu noticis. Tie bija tie urdošie jautājumi, un nakts – bezmiega nakts, kad tu domā par šiem jautājumiem un nezinu atbildes.

/P.Vasks/

Es to vērtēju visaugstāk no
Vaska klavierdarbiem. Man
liekas, ka tur ir tie būvakmeņi, tie
elementi, kas pēc tam turpinās
pārējos klavierdarbos.
Naktsmūziku uztveru kā kodolu.

/ I.Zemzaris/

Galvenais P. Vaska mūzikā ir emocionāla sakāpinātība – maksimāla, cik nu iespējams. Ja cilvēkam kādi kompleksi, ja viņš kautrīgs, tādu mūziku viņam diez vai izdosies atskaņot. Jo tas ir pats svarīgākais – atkailināties emocionāli un nekautrēties no tā.

/J.Žvikovs/

Viņam ir sava faktūra. Piemēram, viens motīvs vai kāda akordu secība, un tad viņš to caur pauzēm atkārtoti daudzas reizes. (..) Parasti mēs sakām ; klausies faktūru, kuru tu spēlē. Šeit savukārt jā klausās tās pauzes, kas starp akordiem un motīviem, piemēram fantāzija.

/J.Žvikovs/

Klausoties Vestarda Šimkus
spēlēto Pavasara mūziku,
komponists viņam teicis: «Ko
tu te spēlē visu tieši tā, kā
rakstīts notīs! Visas pauzes
un sekundes tu izskaiti! Tas
jau nav tas būtiskais, vai tu
nospēlē visas tās notis, vai
izskaiti tās sekundes.»

(Jaunzeme 2009:30)

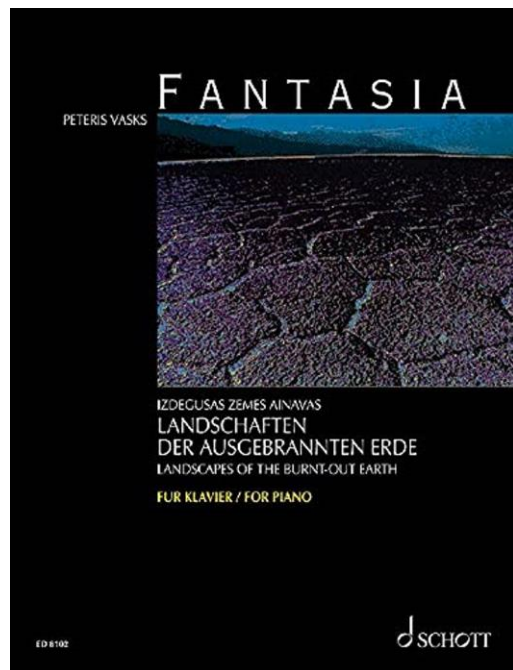

Fantāzija IZDEGUŠĀS ZEMES AINAVAS (1992)

(..)Togad bija ļoti sausa, karsta vasara, meža ugunsgrēki, visādas nelaimes. Nebija nekāda zaļuma augustā, viss bija izdedzis pelēks.

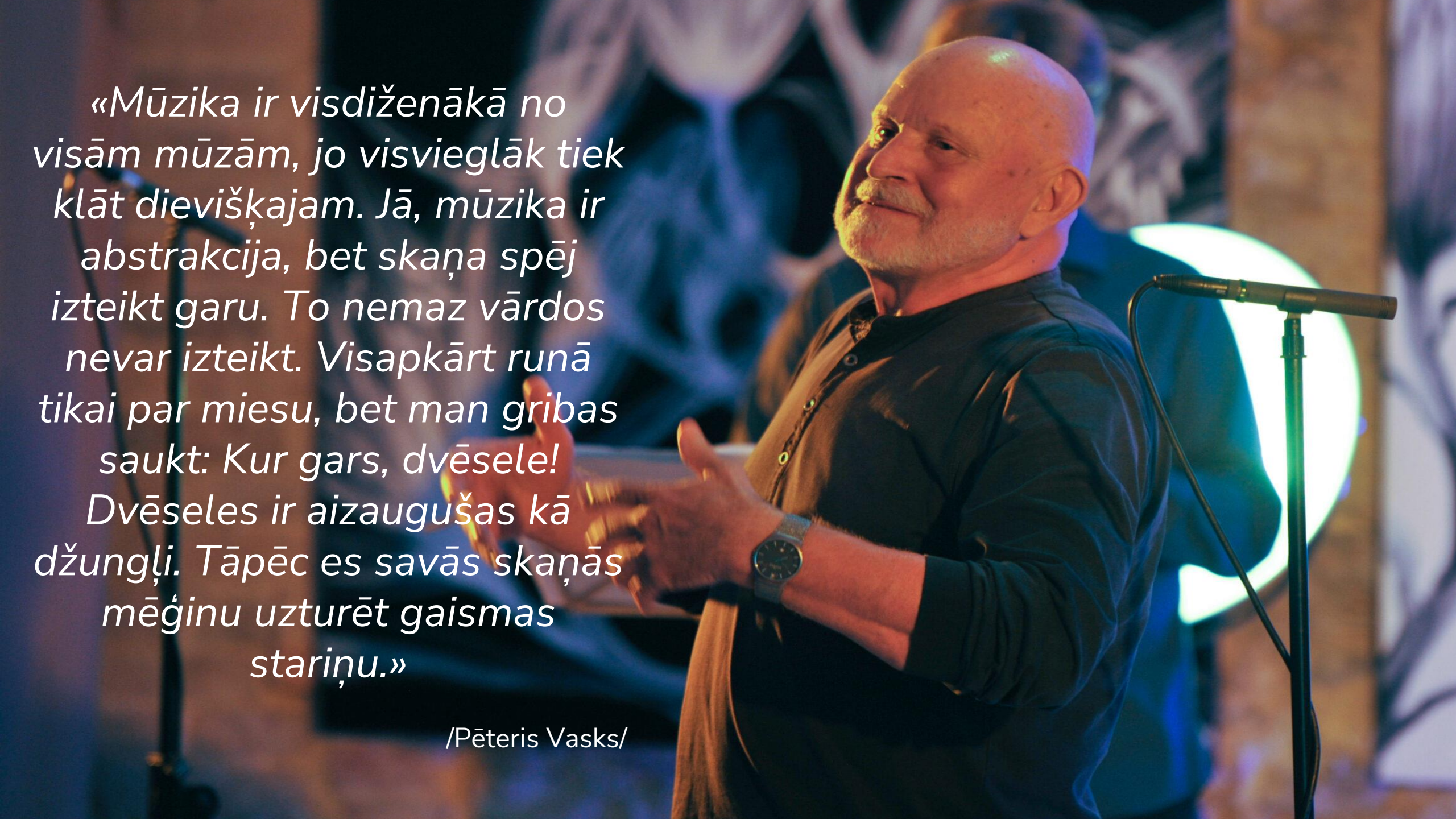
/P.Vaska/

Otrs, būtisks aspekts bija mēģinājums skaņās parādīt to lielo vilšanās sajūtu cilvēkiem, kuri bija tik maksimāli mobilizējušies 80 gadu beigās, 90 gadu sākumā. Tauta savās brīvības alkas bija tik ļoti stipra un skaista, un pārlicinoša. (..) Un, kad šī brīvība atnāca, tad bija dīvaina vilšanās sajūta daudziem cilvēkiem – nu labi, mēs esam brīvi, bet tālāk?

/P. Vaskas/

[Fantāzija Izdegušās Zemes Ainavas Klavierēm - YouTube](#)

«Mūzika ir visdiženākā no visām mūzām, jo visvieglāk tiek klāt dievišķajam. Jā, mūzika ir abstrakcija, bet skaņa spēj izteikt garu. To nemaz vārdos nevar izteikt. Visapkārt runā tikai par miesu, bet man gribas saukt: Kur gars, dvēsele! Dvēseles ir aizaugušas kā džungļi. Tāpēc es savās skaņās mēģinu uzturēt gaismas stariņu.»

/Pēteris Vasks/

PĒTERIS VASKS

PADOMĀ!

Kas tieši tev patīk Pētera Vaska daiļradē?
Žanru ziņā, izteiksmes ziņā, idejas ziņā,
noskaņas, izjūtas ziņā?

Mājas darbs!

Viens skaņdarbs divās interpretācijās.

- 1) Vai šajā skaņdarbā atrodat kādas specifiskas pianistiskās grūtības? Raksturojiet tās. Kā jūs tās risinātu?
- 2) Kā tās izdevās atrisināt ierakstu dalībniekiem?

REPERTUĀRS

Jāzeps Vītols

- ❖ “Variācijas par latviešu tautasdziesmas tēmu” sib
- ❖ “Viļņu dziesmu”
- ❖ “Carminu”
- ❖ 10 latviešu tautas dziesmas
- ❖ Variācijas-Portrejas op. 54

Alfrēds Kalniņš

- ❖ Balāde
- ❖ 7 poēmas
- ❖ “Naktī”
- ❖ “Noktirne”
- ❖ “Rudens”
- ❖ “Himna manai dzimtajai zemei”

Pēteris Vasks

- ❖ Mazā Nakts Mūzika
- ❖ Fantāzija Izdegušās zemes ainavas
- ❖ Vasaras vakara mūzika
- ❖ Baltā ainava
- ❖ Zaļā ainava
- ❖ Latviešu dejas

**Vai specialitātē apgūts
Latviešu komponista skaņdarbs!**

Attēlu avoti

- 1.sl. Afiša no kino. Avots: [Bille \(filma\) — Vikipēdija \(wikipedia.org\)](#)
- 2.sl. Pianists Marcel Worms. Avots: [Marcel Worms — Google meklēšana](#)
- 5.sl. P. Vasks (foto Jānis Porietis). Avots: [Medijiem - Publicitātes foto - Skaņdarbu izmantošana - Pēteris Vasks \(peterisvasks.lv\)](#)
- 8.sl. P. Vasks (foto Aivars Liepiņš). Avots: [Medijiem - Publicitātes foto - Skaņdarbu izmantošana - Pēteris Vasks \(peterisvasks.lv\)](#)
- 19.sl. Arvo Perts (1935). Avots: [Arvo Perts saņēmis Polijas augstāko kultūras apbalvojumu | LA.LV](#) ; Valentīns Silvestrovs (1937). Avots: [Facebook](#) ; Gija Kančeli. Avots: [Satori | Miris gruzīnu komponists Gija Kančeli](#) ; Henriks Mikolajs Gureckis. Avots: [Henriks Gureckis — Vikipēdija \(wikipedia.org\)](#).
- 20.sl. Pēteris Vaksts. Avots: [Medijiem - Publicitātes foto - Skaņdarbu izmantošana - Pēteris Vasks \(peterisvasks.lv\)](#)
- 21.,22., 23. sl. Pēteris Vasks. Avots: [Medijiem - Publicitātes foto - Skaņdarbu izmantošana - Pēteris Vasks \(peterisvasks.lv\)](#)
- 24.sl. Imants Zemzaris. Avots: [Imanta Zemzara simfoniskā mūzika / LR3 // Latvijas Radio \(lsm.lv\)](#)
- 26.sl. Imants Zemzaris. Avots: [Imants Zemzaris. Portrets ar variācijām | LMIC](#)
- 27.sl. Juris Žvikovs. Avots: [Juris Žvikovs — Jāzepa Vītola Latvijas Mūzikas akadēmija \(jvlma.lv\)](#)
- 28.sl. Vestards Šimkus. Avots: [Vestards Šimkus atgriežas ar ilgi gaidīto koncertšovu "Gadalaiki" » irLiepāja \(irliepaja.lv\)](#)
- 30.sl. Pēteris Vasks. Avots: [Medijiem - Publicitātes foto - Skaņdarbu izmantošana - Pēteris Vasks \(peterisvasks.lv\)](#)

Izmantotā literatūra

Daiļrade, dzīves gājums un apbalvojumi - Pēteris Vasks (peterisvasks.lv)

Ilze Jaunzeme «Pētera Vaska mūzika klavierēm solo: spilgtākās rakstura iezīmes un interpretācijas aspekti.» (2009)

Torgāns, Jānis (2010). Latviešu mūzikas virsotnes. Izdevniecība «Zinātne», Rīga.

Jauku dienu!
Uz tikšanos nākamajā stundā!

